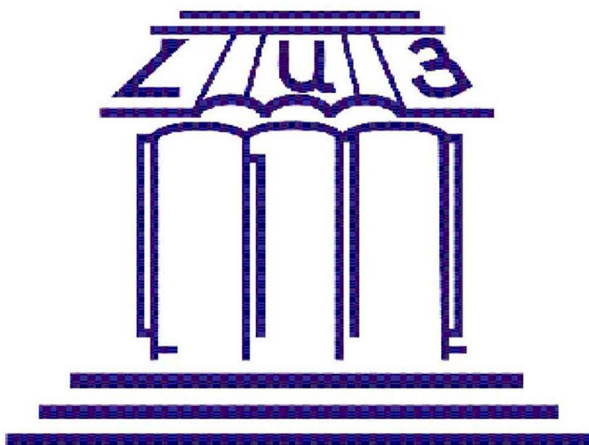

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով

ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

9878

1932

3346

U-94

აქ. ხსენებული კომისარტა საბჭოს და ეკონომიური საბჭოს საქმეთა მმართველი

62

4-94

ԱՐԶԵՍՏԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԿՈՈՊԵՐԱՑԻԱՅԻ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ
ՅԵՎ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՈԳՆՈՒԹՅԱՆ ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

[Վարդուհի Համալրացական կենտրոնական գործադիր կոմիտեի յիվ Վրաստանի Սև ժողովրդական կոմիտեների խորհրդի 1932 թ. նոյեմբերի 22 (ՎՍՍՀ Ո. Ժ. 1933 թ. № 2, հոդ. 31)]

ԽՍՀ Միության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեյի և Ժողովրդական կոմիսարների Խորհրդի 1929 թ. 26 հունիսի տնայնագործների և արհեստավորների փոխադարձ ոգնության մասին վորոշման (ԽՍՀՄ Ո. Ժ. 1929 թ. № 42, հոդ. 369) և 1932 թ. ապրիլի 7-ի ԽՍՀ Միության Կենտրոնական գործադիր կոմիտեյի և Ժողովրդական կոմիսարների Խորհրդի 1929 թ. 26 հունիսի «Տնայնագործների և արհեստավորների փոխադարձ ոգնության մասին» վորոշումը լրացնելու մասին վորոշման համաձայն (ԽՍՀՄ Ո. Ժ. 1932 թ. № 26, հոդ. 169), Համավրացական կենտրոնական գործադիր կոմիտեն և Վրաստանի ՍՍՀ Ժողովրդական կոմիսարների Խորհուրդը վորոշում են՝

1. Արհեստագործական կոոպերացիայով բոլոր կոոպերացրված անձանց և նրանց ընտանիքներին համար փոխադարձ ապահովագրություն և փոխադարձ ոգնություն իրագործելու նպատակով, կազմվում են փոխադարձ ապահովագրության և փոխադարձ ոգնության դրամարկղներ:

2. Արհեստագործական կոոպերացիայի փոխադարձ ապահովագրութեան և փոխադարձ ոգնութեան դրամաբիլի անդամներ կարող են լինել՝

ա) կոոպերացրված արհեստագործական ընկերությունները (արտելները).

բ) Լոռուի քաղաքում ընկերությունները (արտեղծողներ), վոր միացնում են վորտրդական պարամունքով զբաղված անձանց.

զ) արհեստագործական-գյուղատնտեսական (պրոմկոլխոզ), վաճառման-մատակարարման և խառն ընկերություններ:

դ) 16 տարեկան հասակ առած առանձին անձինք, թե՛ նրանք, վեր
«ա» — «գ» կետ. մատնանշած ընկերությունների անդամ են, թե՛ նրանք, վեր
անդամ չեն, յեթե նրանք պարապում են միանձնյա արհեստագործությամբ
և արհեստով, իրենց ընտանիքի անդամներին մատնակցությունով, կամ կիրա-

2010

առում են մեկից մոտ ավել բանիորի, կամ յերկու աշակերտի վարձու աշխատանք:

3. Բոլոր արհեստագործական կոոպերատիվ ընկերությունները (արտեղները), սույն թվում վաճառման-մատակարարման ընկերությունները և պրոմիսորները, իրենց ծագման ուրիշ արհեստագործական կոոպերացիայի փոխադարձ ապահովագրություն և փոխադարձ ոգնություն զբաղմունքների անդամ են և վճարում են սահմանած ապահովագրական տուրքը իրենց անդամների աշխատավարձից:

4. Դրամարկղների գործունեությունն ուսյոնը սահմանվում է իրենց կանոնադրությունով:

5. Դրամարկղների առաջ դրած խնդիրները աջող կերպով իրագործելու համար, դրամարկղները միանում են արհեստագործական կոոպերացիայի փոխադարձ ապահովագրության և փոխադարձ ոգնություն զբաղմունքների Համավրացական Միություն մեջ: Միություն մեջ միավորվող դրամարկղների թիվը չի կարող յերեքից պակաս լինել:

6. Յերկու կամ մի քանի դրամարկղների մեկի մեջ միավորվելը, նույնպես մի դրամարկղի յերկուսի կամ մի քանիսի բաժանվելը կատարվում է համապատասխան դրամարկղների լիազորների ժողովի վորոշումների հիման վրա այն կարգով, վոր վորոշում է արհեստագործական կոոպերացիայի փոխադարձ ապահովագրության և փոխադարձ ոգնություն զբաղմունքների Համավրացական Միությունը:

Դրամարկղները միացնելու կամ բաժանելու վորոշման հետ միաժամանակ լիազորների ժողովը ընդունում ու ներկայացնում է տոմարադրելու համար նոր կանոնադրությունը կամ մոցնում է անհրաժեշտ փոփոխություններ գործող կանոնադրության մեջ: Փոփոխությունները և լրացումները տոմարադրվում են ընդհանուր կարգով:

7. Արհեստագործական կոոպերացիայի փոխադարձ ապահովագրության և փոխադարձ ոգնություն զբաղմունքների դրամարկղները՝

ա) ցույց են տալիս դրամարկղի մասնակիցներին և նրանց ընտանիքի անդամներին ամեն տեսակ բժշկական և բժշկա-պրոֆիլակտիկական ոգնություն թե համաձայնություն դալով առողջապահության մարմինների հետ, թե կազմակերպելով սեփական բժշկա-պրոֆիլակտիկական հիմնարկություններ:

բ) աալիս են նպատակներ դրամարկղի մասնակիցներին աշխատունակություն ժամանակավոր կորուստի դեմքում (հիվանդություն, հղիություն, ընտանիքի հիվանդ անդամի հոգատարություն, կարանտին և այլն):

գ) նպատակներ են տալիս դրամարկղի մասնակից կանանց և մասնակիցների կանանց ծննդաբերություն դեպքում (նոր ծնածին խնամք տանելու և սնունդ տալու համար):

դ) նպատակ են տալիս մասնակիցներին և նրանց ընտանիքի անդամներին թաղման համար:

յե) նպատակ են տալիս դրամարկղի մասնակիցներին, յերեք նրանք կարելի են գգում, տուժած լինելով տարերային և այլ աղետների պատճառով (հրդեհ, հեղեղ, գողություն, կողոպուտ և այլն):

զ) տալիս են նպատակ դրամարկղի մասնակիցներին կրթության համար, նաև նրանց ընտանիքի անդամներին՝ կրթություն և դաստիարակություն ստանալու համար:

հ) հատուկ այլ նպատակի համար կազմած դրամադրից տալիս են փոխառություն զբաղմունքի մասնակիցներին սուր կարիքի դեպքում և կանխելու հիվանդություն վտանգը:

ը) արհեստագործական կոոպերատիվ ընկերությունների (արտեղների) ձեռնարկություններում հետադադրում և հսկում են աշխատանքի պաշտպանություն, տեխնիկական ապահովություն և արտադրական սանիտարիայի ձեռնարկությունների իրագործման վրա:

թ) ոգնություն են հասցնում դրամարկղի մասնակիցներին, վորոշը կոչվում են ղինվորական ծառայություն կամ նախակույր ուղղման պատասաություն:

ժ) բավարարում են դրամարկղի մասնակիցների և նրանց ընտանիքի անդամների կենցաղային կարիքները, կազմակերպելով հասարակայնացրած կենցաղային սպասարկում (մուրներ, մանկատներ, հրապարակ-կենցաղային սպասարկում (մուրներ, մանկատներ, հրապարակ-կենցաղային սպասարկում) բնակարանային պայմանները, տանելով դրամարկղի մասնակիցներին և նրանց ընտանիքի անդամներին մեջ սանիտար-կրթական աշխատանք և իրավաբանական ոգնություն հասցնելով (խորհրդ-դատություն, նրանց շահերի պաշտպանությունը դատարանում և այլն):

8. Արհեստագործական կոոպերացիայի փոխադարձ ապահովագրության և փոխադարձ ոգնություն զբաղմունքների Համավրությունը Համավրություններին խորհրդի անմիջական ղեկավարությունը՝

ա) անմիջապես ղեկավարում է միացյալ դրամարկղների գործունեությունը:

բ) կարգավորում է փոխադարձ ապահովագրության միջոցները, կազմելով պահեստի, ոժանդակ և այլ դրամադրություններ և ֆոնդեր և տնորինում է այս դրամադրությունները և ֆոնդերը:

գ) պլանավորում է միացյալ դրամարկղների գործունեությունը, վորը դ) նշանակում է կենսաթոշակներ և տալիս է ապահովություն, վորը փոխարինում է կենսաթոշակը, դրամարկղի մասնակիցներին ինվալիդության և ծերության դեպքում, իսկ նրանց ընտանիքի անդամներին՝ կենսաթոշակի դեպքում:

յե) կազմակերպում է բժշկական և բժշկա-պրոֆիլակտիկական հիմնարկություններ:

դ) ամեն տեսակ դրամարկղների համար մշակում և տարիֆներ, կանոններ, հրահանգներ և այլ ղեկավարող նյութեր.

ե) կատարում և ոչ զործողութունների, վորոնք նպաստում են փոխադարձ ապահովագրության և փոխադարձ ոգնության զարգացմանը:

9. Փոխադարձ ապահովագրության և փոխադարձ ոգնության դրամարկղները միջոցները կազմվում են՝

ա) դրամարկղի անդամամուտի վճարներից.

բ) ապահովագրական տուրքերից, վոր հաշվում և գանձվում են դրամարկղի անդամի փաստացին կամ միջին աշխատավարձի գումարի տոկոսային հարաբերության համեմատ, կամ ամուր գումարների վարձային սիստեմի հիման վրա.

գ) անդամների և դրամարկղի մասնակցողների հատուկ մուծումներից, ղինվարական ծառայության կամ նախակոչյա ռազմական պատրաստության կոչվածների ապահովության համար և ուրիշ հատուկ դրամազուխներից և ֆոնդերից.

դ) տուգանքներից՝ մուծանքը ուղացնելու համար.

յե) դրամա ըկին պատկանող գույքի արդյունքներից.

զ) այլ գումարներից (դրասագլխի տոկոսներից, ընկերությունների (արախներ) վաստակի մասնահանումներից և այլն):

10. Անդամուտի վճարի չափը գործում և արհեստագործական կոպիերացիայի փոխադարձ ապահովագրության և փոխադարձ ոգնության դրամարկղների Համավրացական Միության լիազորների ժողովը:

11. 9-րդ հոդ. «բ» կետում մատնանշած ապահովագրական տուրքի չափը վորոշվում և առանձին տարիֆով, վոր մշակում և արհեստագործական կոպիերացիայի փոխադարձ ապահովագրության և փոխադարձ ոգնության դրամարկղների Համավրացական Միությունը, համաձայնության գալով արհեստագործական կոպիերացիայի Համավրացական խորհրդի հետ:

12. Յուրաքանչյուր ամսվա ապահովագրական տուրքերը և տուգանքները ընկերությունների (արախներ) ընդհանուր արհեստանոցներում աշխատողների կամ այս արհեստանոցներին նյութով մատակարարվողների փոխարեն պետք և վճարվեն ընկերության միջոցներից:

13. Զկոպիերացված անդամները, դրամարկղի մասնակիցները վճարում են ամսական վճարները և տուգանքը իրենց աշխատավարձից. այս վճարների չափը վորոշում և սույն վորոշման 11-րդ հոդ. նշան կարգով:

14. Տուգանքի չափը՝ ապահովագրական տուրքը ուշ վճարելու համար վորոշվում և դրամարկղի կանոնադրությունով չվճարած գումարի 20% չափով. վոչ լրիվ ամիսը և վոչ լրիվ ուրբիս համարվում են մի ամբողջ ամիս և գուրքի:

15. Զուտ արդյունքի մասնահանումները, նաև միանվագ վճարը հատուկ ֆոնդեր կազմելու համար վորոշում և կոպիերացված կազմակերպությունների ընդհանուր ժողովը կամ լիազորների ժողովը:

16. Ֆոնդեր կազմելու, պահելու և ծախսելու կարգը՝ ոգնություն հասցնելու համար կոպիերացիայի ընկերությունների (արախներ) այն անդամներին, վորոնք կոչվում են ղինվարական ծառայության կամ նախակոչյա ռազմական պատրաստության համար, նաև ԲԳԿԻ կոչվածներին ոգնության տնտեսական կապերը սահմանվում և հատուկ կանոնադրությունով, վոր հրատարակում և արհեստագործական կոպիերացիայի փոխադարձ ապահովագրության և փոխադարձ ոգնության Համամիութենական խորհուրդը, համաձայնության գալով արհեստագործական կոպիերացիայի Համամիութենական կենտրոնի հետ:

17. Բոլոր արհեստագործական կոպիերացիայի ընկերությունները (արախներ), վորոնք փոխադարձ ապահովագրության և փոխադարձ ոգնության դրամարկղների անդամներ են, յուրաքանչյուր ամիս պետական բանկին իրենց անդամների ոտնկացուցակը ներկայացնելիս, ներկայացնում են և իրենց անդամներից հասանելի ապահովագրական տուրքի հաշվը. և այն հրամանը, վորի հիման վրա համապատասխան գումարը փոխանցված և ի հաշիվ փոխադարձ ապահովագրության և փոխադարձ ոգնության համապատասխան դրամարկղի:

18. Դրամարկղների Համավրացական Միության միջոցները կազմվում են դրամարկղների պարբերական մասնահանումներից՝

ա) պահեստի դրամազլխի ոգտին.

բ) ոժանդակ ֆոնդի ոգտին.

գ) կենսաթոշակային ֆոնդի ոգտին.

դ) կազմակերպչական ծախքերի համար.

յե) դրամարկղների լիազորների Համավրացական ժողովի վորոշած դրամազուխների և ֆոնդերի ոգտին հատուկ նպատակային հատկացումով:

19. Պահեստի դրամազլխի և ոժանդակ ֆոնդի կուտակման սահմանային գումարը վորոշվում և արհեստագործական կոպիերացիայի փոխադարձ ապահովագրության և փոխադարձ ոգնության դրամարկղների Համավրացական Միության կանոնադրության մեջ:

20. Պահեստի դրամազլխը և ոժանդակ ֆոնդը գտնվում են դրամարկղների Համավրացական Միության տնտեսական տակ և ծախսվում են վերջինիս կողմից դոտացիաներ տալու այն դրամարկղներին, վորոնք ֆինանսական նեղ վիճակի մեջ են գտնվում:

21. Դրամարկղի և միության գործերը կառավարում են լիազորների ժողովը և վարչությունը, կառավարչության այս մարմինները ընտրվում և ժողովը և վարչությունը, կառավարչության այս մարմինները ընտրվում են այն կարգով, վոր սահմանված և դրամարկղի (միության) կանոնադրությունով, վարչության գործունեության վրա վերահսկելու համար

ընտրվում է վերաստուգիչ հանձնաժողով, նրա ընտրություն և գործադրության կարգը նույնպես նշվում է կանոնադրություն մեջ: Դրամաբլիդի (միություն) գործերը անմիջապես վարելու համար վարչությունը կարող է խանդավոսներին նշանակել վարչության նախագահություն:

Կառավարչութեան և վերահսկողութեան մարմիններէր, կա-
կարող ընտրվել խորհուրդ ընտրելու իրավունքից զրկվածները:
Հեն կարող և վոչ մի պաշտոն վարել զբաւարկիցի ապարանում:

22. Դրամաբեկի (դրամաբեկի միութեան) և դրամաբեկի (դրամաբեկիների Համավարացական Միութեան և արհեստագործական կոոպերացիայի միութեան) անդամների հարաբերութեանները վերոշխում են կանոնադրամավարացական խորհրդի կարծիքը ստանալուց հետո միայն: Թյունով և դրամաբեկների կառավարչութեան մարմինների կանոնադրութեան հիման վրա ընդունած վերոշխմաներով և հրահանգներով, նույնպիսիք և քննվի դիմումը առաջ տալուց տալու օրվա ընթացքում. յեթե այս ժա- արհեստագործական կոոպերացիայի փոխադարձ ապահովագրութեան և փխսակի ընթացքում չի կայանում վերոշխման տոմարագրութեան մերժման խաղարձ ոգնութեան դրամաբեկների Համավարացական Միութեան կանոններով, կանոնադրութեանը անհապաղ մտցնում և տոմարի մեջ: րով 1 հրահանգներով:

23. Փոխադարձ ապահովագրության և փոխադարձ ունեւթյան դրամարկւնների Համալրացական Միության կանոնադրությունը հաստատում և ստեղծական ապահովության ժողովրդական կոմիտեի անունով, համաձայնության գալով արհեստագործական կոոպերացիայի Համալրացական խորհրդի հետ:

24. Փոխադարձ ապահովագրության և փոխադարձ ոգնության դրա-
մարկւնները, վորոնց գործունէության սայոնը մի սայոնի սահմանումն է
հիմնւում են հստաւարական կարգով,

Փոխադարձ ապահովագրության և փոխադարձ ոգնության, դրամաբեր կղերեր, վրոնց գործունեությունը դուրս ե գալիս մի ռալյոնի սահմանից հիմնվում են սոմարագրության մարմինների թուլլտվությամբ:

25. Իրամարկները ծաղում են նորմալ կանոնադրության հիման վրա՝ վերը հաստատում ե սոցիալական ապահովագրության ժողովրդական կոմիտեի միջոցով, համաձայնության գալով արհեստագործական կոոպերացիայի Համալրացական խորհրդի և արհեստագործական կոոպերացիայի ապահովագրության և փոխադարձ ոգնության դրամամարկներին Համավրացական Միության հետ:

26. Փոխադարձ ապահովագրության և փոխադարձ ոգնության դրամարկւնների կանոնադրությունները տոմարագրում և դրամարկի վարչության գտնված տեղի սոցիալական ապահովության ռադոնական կամ համապատասխան մարմինը:

Յեթե փոխադարձ ապահովագրութեան և փոխադարձ ոգնութեան դրամարկիւր հիմնուում և հայտարարական կարգով, նրա կանոնադրութեան տոմարագրութեանը կարելի չէ մերժել, յիւր տոմարագրութեան համար ներկայացրած կանոնադրութեանը հակասում և որեւքիւ կամ նորմալ կանոնադրութեանը:

Տոմարադրուիթյան մերժման դեմ կարելի չե բողոքել համապատասխան աղիք կոմիտեյին կամ քաղաքային խորհրդին, վորոնց վորոշումը վերջանե:

27. Դրամաբեկդի հիմնելու թույլտվությունը և դրամաբեկդի կանոնա-
թյան տոմարագրությունը, յերբ դրամաբեկդի գործունեությունը շրջանը
նրի սահմանից դուրս ե, կատարվում ե արհեստագործական կոոպերա-
յի փոխադարձ ապահովագրություն և փոխադարձ ոգնություն դրամաբ-
եկի Համալրացական Միություն և արհեստագործական կոոպերացիայի
ամրացական խորհրդի կարծիքը ստանալուց հետո միայն:

28. Տոմարադրության մասին դիմումը տոմարադրական մարմնի կողմից
 ուր և քննվի դիմումը սաղուց տասն օրվա ընթացքում. յեթե այս ժա-
 մակի ընթացքում չի կայանում վորոշում տոմարադրության մերժման
 հետևանքաբար թանկապատ մտցնվում և տոմարի մեջ:

29. Արհեստագործական կոոպերացիայի փոխադարձ աղանդավորության և փոխադարձ ոգնության դրամարկղները ձեռք են բերում իրավասանձի իրավունք նրանց կանոնադրությունների տոմաբազման որից։ Արհեստագործական կոոպերացիայի փոխադարձ աղանդավորության և սադարձ ոգնության դրամարկղների Համավարացական Միությունը ձեռք բերում է իրավական անձի իրավունքը նրա կանոնադրությունը հաստատելու համար։

30. Արհեստագործական կոոպերացիայի փոխադարձ անվանովագրու-
ան և փոխադարձ ոգնութեան դրամաբեկները և նրանց միութեալունները
և նրանց պահած և անմիջապէս շահագործվող սանատորիանները, հանգրս-
ան տները, կուլտիւրթաւան հիմնարկութեանները, ճաշարանները և այ-
նարկութեանները և ձեռնարկութեանները, վորոնք պահվում են 7-րդ

ու հողավաճառքում նշած նպատակները և խնդիրները իրագործելու հա
ր, աղատվում են ըրոլը տեղական հարկերից և տուրքերից, նաև վիսանա
ն տուրքի վճարումից:

31. Շենքեր և բնակարաններ վարձելու կոմունալ ծառայություններ արելու և հողամասերի վարձակալելու նկատմամբ արհեստագործական կոոպերացիայի փոխադարձ տարահովագրություն և փոխադարձ ոգնություն դրա արկղերը և նրանց միությունները հավասարեցվում են պետական բյուրոյի պահվող հիմնարկություններին:

32. Փոխադարձ ապահովագրություն և փոխադարձ ոգնություն զբաղմունքների և նրանց միությունները կողմից իրենց անդամների պարտավորվածությունների հասանելի գումարների գանձումները, նմանապես 7-րդ հոդվածում ամփայն վերադարձների գումարների գանձումը կատարվում և կատարվում է մի կամ մի անգամ անհատական մակարդակի վրա, վերոնցով կատարվում է գանձումը: Փոխադարձ ապահովագրություն և փոխադարձ ոգնություն զբաղմունքների և նրանց միությունների փոխադարձ ապահովագրություն

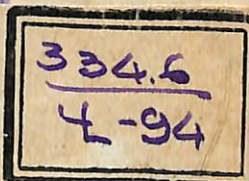
վերաբերյալ պահանջները հավասարեցնում են բավարարման հերթակալու թյան կարգի տեսակետից սոցիալական արահովազբության պարտքի պահանջներին:

Դրամարկղների և նրանց միությունների առանձին պահանջները հասարակացվում են պետական մարմինների պահանջներին:

33. Արհեստագործական կոպերացիայի փոխադարձ ապահովագրութեան և փոխադարձ ոգնութեան դրամարկղների և նրանց միութեանների գործունեութեան ընդհանուր հսկողութեանն իրագործում և Վրաստանի Սևաստցիարական ապահովութեան ժողովրդական կոմիտեարխատը և տեղերում—սոցիալական ապահովութեան մարմինները:

34. Փոխադարձ ապահովագրության և փոխադարձ ոգնութեան դրամարկներէրի և նրանց միութեաններէրի լիկվիդացիայի կարգը վերոշինում և կանոնադրութեանով:

35. Սույն վորոշման զարգացման համար հրահանգներ հրատարակու
ն վրաստանի ՄԽՀ սոցխալական ապահովության ժողովրդական կոմիտե-
րիատը, համաձայնության դալով արհեստագործական կոոպերացիայի Հա-
մալրացական խորհրդի և արհեստագործական կոոպերացիայի Իսխադարձ
ապահովադրության և Իսխադարձ ոգնության դրամարկդների Համալրացա-
կան Միության հետ:

საქ. მს. მ. ს. კ. პოლიგრაფიკის

მთავ. № 2020

Թիվը. № 1940

Թո՛ղա՛յր 200

2013

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL004461E

